

Weet je nu of de zon overal even warm aanvoelt?

Om die vraag te beantwoorden moet je weten hoe de stand van de zon is. Ook heeft het antwoord te maken met de temperatuur van het zeewater en hoe ver een gebied van de zee af ligt.

De zon in Noord-Europa

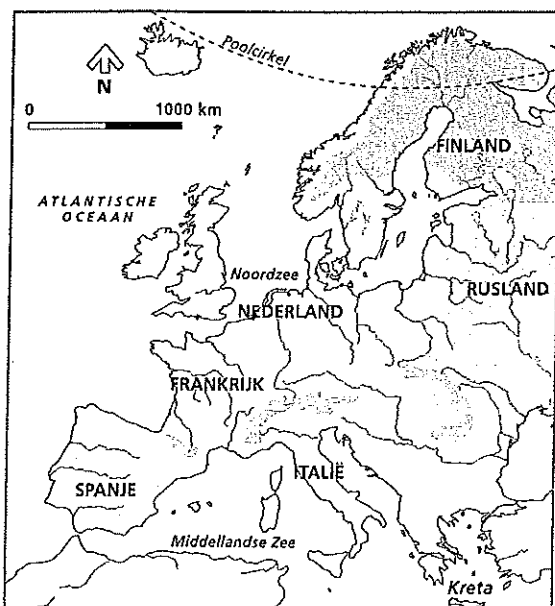
In Noord-Europa is het koud. Er zijn meer naaldbomen dan loofbomen. In het noordelijkste puntje vriest het in de winter zo lang en hard dat er niets kan groeien. Alleen een vlakke met ijs en mos blijft over: de toendra.

Rovaniemi is een plaats in Finland, dicht bij de noordpool. Zes maanden per jaar vriest het er en valt er veel sneeuw. 's Zomers zijn de dagen er veel langer dan in de winter. De zon komt vroeg op en gaat laat weer onder. Soms schijnt de zon zelfs de hele nacht! Vooral in het binnenland is het erg koud. Bij zee zorgt de Golfstroom voor een zeeklimaat.

De zon in Zuid-Europa

Midden over de wereldbol loopt de evenaar. Vanaf de evenaar lopen er lijnen over de aarde. Zo'n lijn heet een breedtegraad. De stand van de zon maakt of een zonnestraal recht op de aarde valt of schuin. Weet je nu waarom het warmer is in Zuid-Europa dan in Noord-Europa?

Kreta is een eiland in de Middellandse zee. Het is er bijna nooit koud. De gemiddelde temperatuur in januari is bijna 15 graden! Ook regent het er weinig. Neerslag en temperatuur samen noem je het klimaat. Op Kreta is het klimaat warm en droog.

Begrippen

- de breedtegraad
- de gemiddelde temperatuur
- de Golfstroom
- het klimaat
- de loofbomen
- de naaldbomen
- de noordpool
- de toendra
- de wereldbol
- het zeeklimaat

Topolijst

- Noorwegen
- Zweden
- Denemarken
- Finland
- IJsland
- Rusland
- Oslo
- Stockholm
- Kopenhagen
- Helsinki
- de Noordelijke IJszee
- de Oostzee
- Scandinavië

1 Voelt de zon overal even warm aan?

Woordenboekje

de evenaar

de onzichtbare grens tussen het noorden en het zuiden van de aardbol

De evenaar loopt helemaal rondom de aarde, precies over het midden.

gemiddeld

De gemiddelde waarde van iets reken je uit door alle getallen bij elkaar op te tellen.

Daarna deel je het totaal door het aantal getallen dat je hebt opgeteld.

De gemiddelde leeftijd van de kinderen in onze groep is 10 jaar en 5 maanden.

helder

Als het buiten helder is, is er veel licht.

Er zijn geen wolken.

Het was zo helder dat we vanaf de toren het volgende dorp zagen liggen.

landinwaarts

vanaf de zee verder het land in

Aan zee waait het vandaag flink, maar landinwaarts is er meestal minder wind.

de neerslag

regen, hagel of sneeuw

Morgen is het bewolkt en is er kans op neerslag.

noordelijk

in het noorden of afkomstig uit het noorden

Het noordelijk gelegen dorp Leens ligt dicht bij de Waddenzee.

de palmboom

een tropische boom met alleen bovenaan grote bladeren

Het is moeilijk om in een palmboom te klimmen, doordat er geen takken uit de stam groeien.

de stand

de manier waarop iets of iemand staat

Door de lage stand van de zon zijn de schaduwen heel lang.

de vlakte

een grondgebied dat groot en plat is

Ik houd niet van bergen, maar van uitgestrekte vlaktes.

weerkaatsen

Als iets licht of geluid weerkaatst, kaatst het dat terug.

De spiegel weerkaatst het licht van de lamp.

Wat heb je geleerd?

Hoofdstuk 1 Les 4

Weet je nu of de zon overal even warm aanvoelt?

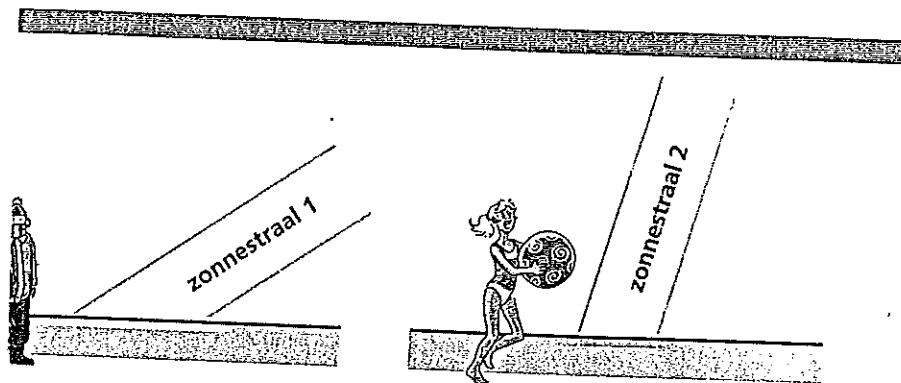
Om die vraag te beantwoorden moet je weten hoe de stand van de zon is. Ook heeft het antwoord te maken met de temperatuur van het zeewater en hoe ver een gebied van de zee af ligt.

De zon in Noord-Europa

In Noord-Europa is het koud. Er zijn meer naaldbomen dan loofbomen. In het noordelijkste puntje vriest het in de winter zo lang en hard dat er niets kan groeien. Alleen een vlakke met ijs en mos blijft over: de toendra.

Rovaniemi is een plaats in Finland, dicht bij de noordpool. Zes maanden per jaar vriest het er en valt er veel sneeuw. 's Zomers zijn de dagen er veel langer dan in de winter. De zon komt vroeg op en gaat laat weer onder. Soms schijnt de zon zelfs de hele nacht!

Vooraf in het binnenland is het erg koud. Bij zee zorgt de Golfstroom voor een zeeklimaat.

De zon in Zuid-Europa

Midden over de wereldbol loopt de evenaar. Vanaf de evenaar lopen er lijnen over de aarde. Zo'n lijn heet een breedtegraad.

Zuid-Europa ligt dicht bij de evenaar dan Noord-Europa. De zonnestrallen vallen bijna recht op de aarde. Daardoor is het in Zuid-Europa warmer dan in Noord-Europa.

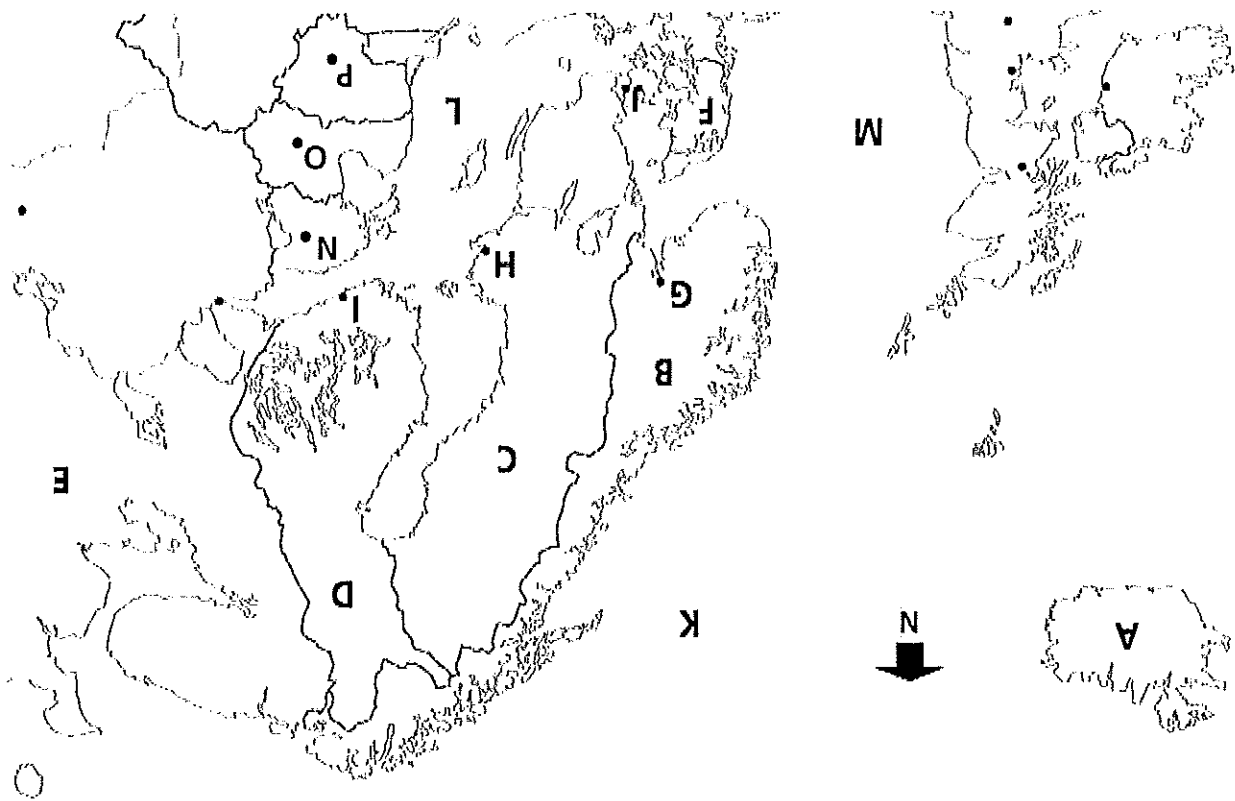
Kreta is een eiland in de Middellandse Zee. Het is er bijna nooit koud. De gemiddelde temperatuur in januari is bijna 15 graden! Ook regent het er weinig. Neerslag en temperatuur samen noem je het klimaat. Op Kreta is het klimaat warm en droog.

Topolijst

- Noorwegen
- Zweden
- Denemarken
- Finland
- IJsland
- Estland
- Letland
- Litouwen
- Rusland
- Oslo
- Stockholm
- Kopenhagen
- Helsinki
- de Noordelijke IJszee
- de Oostzee
- Scandinavië

Begrippen

- de breedtegraad
- de gemiddelde temperatuur
- de Golfstroom
- het klimaat
- de loofbomen
- de naaldbomen
- de noordpool
- de toendra
- de wereldbol
- het zeeklimaat

- 1) Noem de letter en zeg welk land, welke zee of welke plaats het is.
A = IJsland, B = Noorwegen, C = Zweden, D = Finland, E = Rusland, F = Denemarken, G = Oslo, H = Stockholm, I = Helsinki, J = Kopenhagen, K = de Noordelijke IJszee, L = de Oostzee, M = de Noordzee, N = Estland, O = Letland, P = Litouwen
- 2) In welk land ligt Oslo? *Noorwegen*
- 3) Welk land is een eiland in de Noordelijke IJszee? *IJsland*
Welke letter heeft die zee op de kaart? *letter K*
- 4) Over welk water vaar je als je reist van Finland naar Denemarken? *de Oostzee*
Welke letter heeft die zee op de kaart? *letter L*
- 5) Welke plaats passeer je als je reist van Oslo naar Helsinki? *Stockholm (letter H)*
- 6) Welke plaats ligt het zuidelijkst? Helsinki of Kopenhagen? *Kopenhagen (letter J)*
- 7) Noem de naam van de zee met de letter M. *de Noordzee*
- 8) Welke twee Scandinavische landen grenzen aan Rusland? *Noorwegen en Finland*